

PAPIER FASCINEERT

DOOR ROOS COX

Papiergaren is mijn favoriete materiaal om mee te werken. Dat komt vooral door de stijfheid waardoor ik er open vormen mee kan weven en de uiteinden onzichtbaar kan instoppen. En ik hou van de manier waarop de draden tot leven komen als ze worden natgemaakt en daarna kringelend opdrogen.

In Japan was rond de 16e eeuw textiel schaars en dus duur. Men ging beschreven papier hergebruiken door er draden van te maken en daar stoffen van te weven. In het begin was het resultaat vrij grof, maar naarmate de spinners en wevers bedreven werden, werd het steeds verfijnder. Deze stoffen worden shifu genoemd, shi betekent papier, fu betekent stof. Shifu is in Japan van grote religieuze en symbolische betekenis.¹

Ook in het Westen werd papiergaren als gevolg van schaarste geïntroduceerd. In Duitsland werd het in beide wereldoorlogen gebruikt voor onder andere kleding, maar omdat het materiaal stug en hard was, werd het niet populair en in betere tijden snel weer vergeten. In Finland zorgde de politieke situatie (tussen het Westen en Rusland) voor langduriger schaarste en werd papiergaren veel langer nog gebruikt. Wellicht wordt het er daarom nog steeds gemaakt!

SOORTEN

Er zijn verschillende soorten papiergaren. Rond papiergaren wordt gemaakt van een stevig getwiste strook papier. De breedte en dikte van de strook bepalen de doorsnee van de draad. Het bestaat in veel diktes, zelfs ragdun. Het gemakkelijkst verkrijgbaar is het Finse papiergaren, in de diktes 0.8 (doorsnee 1,5 millimeter, gedraaid van een strook papier van 2 centimeter breed) en 1.65 (doorsnee 1 millimeter, gedraaid van een strook papier van 1 centimeter breed). Het Finse garen is er in allerlei kleuren, andere diktes zijn er meestal alleen gebleekt of ongebleekt. Platter papiergaren wordt ook gemaakt van een strook papier maar losser gedraaid. Dit krijgt zijn stevigheid meer door de breedte en dikte van de strook papier en kan dus niet heel dun zijn. Ik heb het gekocht als 'folded paper' en als 'tatami'. Ongetwist papiergaren is puur een strook, vaak ragdun, papier. Er bestaan ook combinaties met ander materiaal, bijvoorbeeld wol met een papieren kern of papier omwikkeld met dun katoen. Dit kun je vinden bij duurdere merken breigaren als Ito, Habu of Noro.

Heel dun papiergaren, naturel en zelf geverfd

Folded paper, in verloop geverfd

Wollen draad met een dun papier kern

¹⁾ Zie ook pagina 26 Shiroishi shifu als immaterieel erfgoed door Eleanor Burkett

WERKEN MET PAPIERGAREN

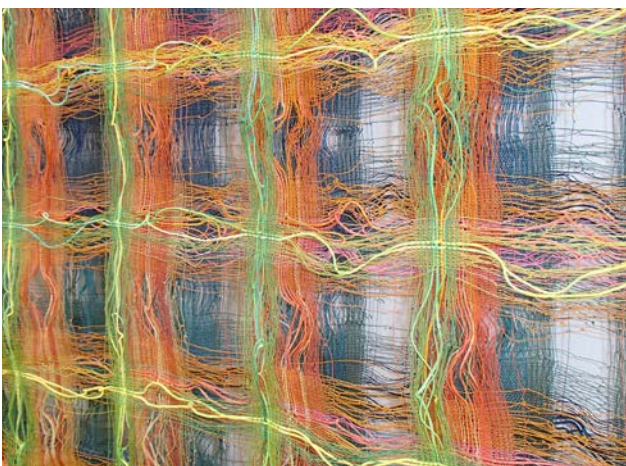
Het ronde en het platte papiergaren zijn prima geschikt als ketting, zelfs bij het hele dunne getwiste papier heb ik nauwelijks draadbreuk gehad. Ik behandel het niet heel anders dan bijvoorbeeld katoen, maar aan de dunne draden moet je niet hard trekken, het heeft geen rek en kan dus knappen. Als je de ketting hebt geveerd, en dus natgemaakt, kunnen de draden gaan kringelen en sneller in de knoop raken. Met geduld ontwarren! Het ongetwiste dunne papiergaren is te fragiel voor de ketting, dat is meer voor de inslag, hoewel ik er wel strengen van heb gemaakt die zich tot mijn verbazing prima met Procion lieten verven. Bij de breigaren hangt het van de samenstelling af, bij twijfel gewoon een proefje maken.

Ik denk dat een heel belangrijk aspect bij het weven met papiergaren is, en eigenlijk geldt dat voor alle materialen, dat je gebruikmaakt van de eigenschappen van het materiaal. Daarvoor moet je experimenteren, kijken wat er gebeurt en wat je wel of niet leuk vindt. De beste leerschool is je eigen ervaring (om Josef Albers, de man van Anni Albers, te citeren).

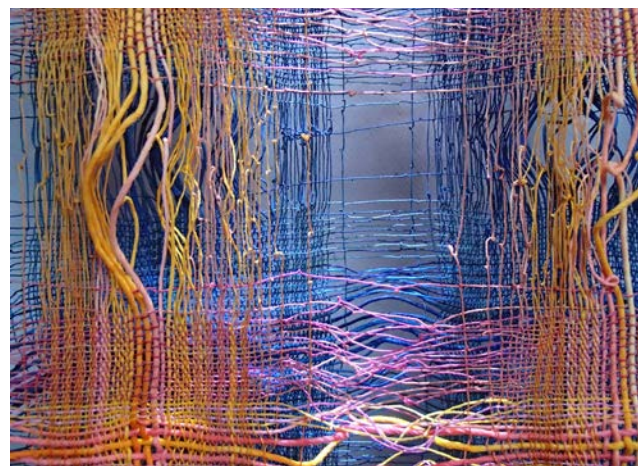
Een voorbeeld van een weefsel met verschillende diktes getwist papiergaren laten de foto's onderaan de pagina zien met het weefsel dat bestaat uit drie losse 'lagen' linnenbinding, verschillende banen papier van dun naar dik en weer naar dun, zowel gebleekt als ongebleekt, als ketting geveerd en dus niet op het getouw. De draden nemen de verf verschillend op, waardoor je interessante schakeringen krijgt. Bovendien heb ik een klein kleurverloop in de ketting geveerd. Denk er bij zo'n ketting aan om tegelijk met de ketting ook het inslagmateriaal te verven, als dat bij de ketting moet passen. En iets om aan te denken bij zelfgeverfde kettingen met kleurverloop: scheer wat extra draden mee, sla die bij het inrijgen over en laat ze achter los hangen. Mocht er een draad breken dan heb je reservedraden die je naar voren kunt halen!

Mijn favoriete binding met papiergaren is linnenbinding. Ofschoon bij dikkere soorten ketting en inslag wat kunnen 'wringen', vind ik het materiaal toch meestal het mooist uitkomen in linnenbinding, je ziet de veerkracht van de draden. Iets wat ook zeker het proberen waard is, is het uiteindelijke weefsel natmaken. Daardoor gaan de draden leven, een beetje krinkelen en ze voegen zich beter. Hoe nat is een kwestie van proberen. Van voorzichtig met de plantenspuit, tussen twee natte handdoeken leggen tot wassen in een sopje, het kan allemaal maar het effect is niet terug te draaien, dus een extra proeflapje weven is verstandig.

Van dik naar dun papiergaren, drie aparte kettingen alles met Procion geveerd

Detail van weefsel op foto hiernaast

COMBINATIES MET ANDERE MATERIALEN

Papiergaren laat zich uitstekend en op allerlei manieren combineren met andere materialen. Om de fantasie te stimuleren hier wat voorbeelden.

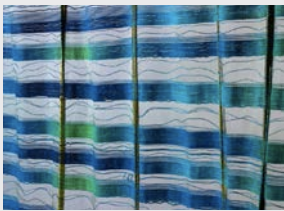
Een in verloop geverfde ketting van 16/2 katoen, met regelmatig verdeeld papiergaren 1.65 en geweven in linnenbinding. Het papier geeft het geheel stevigheid en als extraatje kun je de papierdraden aantrekken of al dan niet meeweven.

Het weefsel van wol met papierflotteringen voor en na het wassen. Dit is een dubbelweefsel, waarbij alleen de wol (zwart) geweven is. Het papier is van tevoren in kleurverloop geverfd en krijgt bij het wassen de ruimte om te kringelen en draaien (*ter toelichting: het zijn twee soorten wol, een misrekening mijnerzijds*).

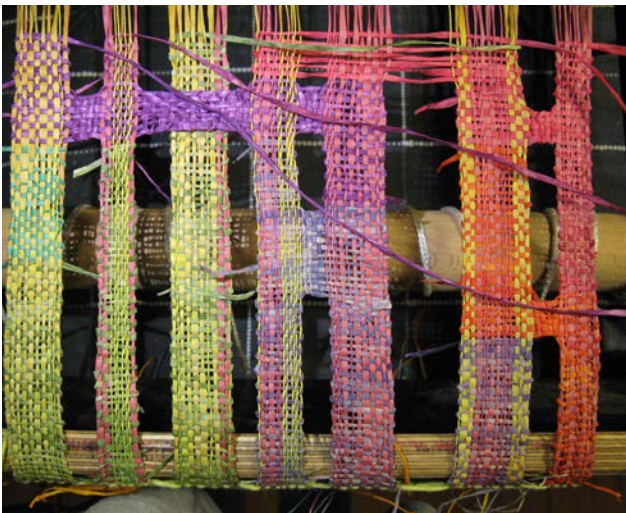
Een netwerk dubbelweefsel waarbij de ene laag bestaat uit dunne blauwe wol en de andere uit dun geel papiergaren. Na het weven is het vervilt waardoor de wol samentrekt en het papier niet. Dit kun je zo extreem maken als je wilt.

De ketting van baantjes in verloop geverfd dun papier, ingeslagen met visdraad. In de ruimte tussen de banen gaan de randdraden hun eigen gang. Dit vind ik trouwens zelf een van mijn mooiste weefsels!

Zo zijn er nog veel meer combinaties te bedenken met contrasterende materialen en technieken. En denk vooral niet dat deze opsomming compleet is. Ik hoop dat het een aanzet is om het materiaal eens te proberen en te kijken wat je erin aanspreekt.

papiergaren.nl | patissweefmaterialen.nl | hawar.nl | hop.paperphine.com
bart-francis.be | magiskegarner.dk

Folded paper strookjesweefsel op het getouw

Ketting dik en dun papier + katoen, 2 kettingbomen, inslag dun papier